

MICROCERCETARE PRIVIND DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII COPILOR DE 6-7 ANI

PRIN ACTIVITĂȚILE DE EDUCATIE ARTISTICO-PLASTICĂ

AUTOR, PROFESOR NEGOITA OANA-MONICA

GRADINITA NR. 16 FOCSANI

Obiectul cercetării : procesul de dezvoltare a capacităților creative la prescolarii mari în activitățile de educatie artistico-plastică.

Scopul cercetării: *formarea, stimularea si dezvoltarea capacității de exprimare plastică a prescolarilor de 6-7 ani, constatarea si diagnosticarea nivelului de dezvoltare a capacităților creative prin arta plastică, determinarea căilor eficiente pentru evaluarea gradului dezvoltării creativității la această vârstă.*

Obiectivele cercetării:

1. Aplicarea proiectului de cercetare în scopul dezvoltării si stimulării creativității si expresivității copiilor de vârstă prescolară mare, prin activitățile de educatie artistico-plastică.
2. Evidențierea contribuției activităților de educatie plastică în stimularea expresivității si creativității prescolarului.
3. Constatarea si diagnosticarea nivelului de dezvoltare a capacităților creative ale copiilor prin arta plastică, investigarea nivelului de dezvoltare a creativității prin: probe de pictură, jocuri, chestionare orale etc.
4. Depistarea formelor de creativitate specifice perioadei prescolare.
5. Identificarea celor mai eficiente metode si tehnici plastice de stimulare si exersare a creativității prescolarului de vârstă mare.

Ipoteza

Această cercetare are drept ipoteză: *dacă în cadrul activităților de educatie artistico-plastică (comune si optionale) desfășurate în grădinită cu prescolarii grupei mari, se folosesc diverse metode, mijloace si tehnici si se abordează tematici variate, într-o atmosferă relaxată, atunci se pot stimula si dezvolta capacitățile creatoare ale copiilor si se poate manifesta sensibilitatea lor artistică în creațiile pe care le fac.*

Metodele de cercetare

- a. Metoda observatiei
- b. Metoda convorbirii
- c. Metoda anliziei produselor activității
- d. Metoda experimentului pedagogic
- e. Metoda testelor

Metodele prezentate nu le-am folosit în mod izolat ci corelativ, pornind de la premisa că ele nu se exclud, ci se completează și se conditionează reciproc. Metodele nu se folosesc izolat, orice cercetare pedagogică presupunând adoptarea unui complex metodologic pentru a putea astfel surprinde fenomenul în toată diversitatea și complexitatea manifestărilor sale.

Teoriile care au stat la baza cercetării

1. Stimularea potentialului creativ al copilului prescolar în domeniul artistico-plastic se poate realiza printr-un *model pedagogic* axat în principal pe:
  - *Elaborare curriculară*, ceea ce presupune o corespondență între *principii, obiective, continuturi, strategie didactică, evaluare*
  - *Abordare interdisciplinară* a continuturilor didactice
2. În grădiniță, stimularea creativității copilului în domeniul artistico-plastic poate fi realizată atât în cadrul activităților *comune*, prevăzute în Curriculumul de educație prescolară, cât și în cadrul *activităților optionale*;
3. Metodele didactice active, amenajarea spațiului educational centrat pe copil, abordarea interdisciplinară a continuturilor, conduite didactice de tip creativ – toate contribuie la stimularea manifestărilor creative ale copilului prescolar;

Selectia subiectilor

Baza experimentală a investigației a antrenat un lot de 16 copii de 6-7 ani, cu initialele: B.M., N.B., C.F., P.N., G.M., B.M., G.A., P.A., G.E., T.C., R.C., N.S., P.D., C.S., I.G., N.A., de sex feminin și masculin.

Locul de desfășurare a cercetării : sala de grupă

Perioada de cercetare : 1 an

Esantioanele de subiecti : B.M., N.B., C.F., P.N., G.M., B.M., G.A., P.A., G.E., T.C., R.C., N.S., P.D., C.S., I.G., N.A.

Etapele cercetării

Cercetarea s-a desfășurat în trei etape:

Etapa I – m-am axat pe documentare; am stabilit cadrul conceptual al cercetării; am aplicat copiilor teste de evaluare inițială

Etapa II – s-a aplicat proiectul – program, urmărind efectele acestuia în planul stimulării potențialului creativ al copiilor de 6-7 ani

- S-au familiarizat copiii cu diverse metode, procedee și tehnici de lucru
- S-au aplicat diverse probe: probe de pictură, probe orale, jocuri specifice domeniului plastic

Etapa III – am aplicat copiilor aceleși probe folosite în prima etapă a cercetării; am sintetizat rezultatele experimentului.

În aprecierea rezultatelor obținute în urma derulării celor trei etape ale cercetării și în cadrul aplicării celor 4 probe (chestionar, test, probă de pictură, joc), se vor avea în vedere următoarele aspecte dominante:

1. *Cunoașterea și diferențierea materialelor și instrumentelor de lucru*
2. *Aplicarea corectă a regulilor de utilizare a acestora*
3. *Compunerea în manieră originală și personală a spațiului plastic (aplicarea tehnicilor de lucru)*
4. *Obținerea efectelor plastice, a formelor spontane și elaborate prin tehnici plastice*
5. *Interpretarea liberă, creativă a lucrărilor plastice*

În **prima etapă** s-a urmărit evaluarea inițială a copiilor pentru a afla:

1. Ce notiuni au copiii despre:
  - Materialele și instrumentele de lucru pentru desen, pictură, modelaj și regulile de utilizare ale acestora
  - Elementele limbajului plastic (culori, puncte, linii, forme din mediul înconjurător)

- Aplicarea culorii pe suprafețe date sau libere (cu pensula, cu buretele, degetul, palma, ghemotocul de hârtie, ghemul de ată, tesături rare, stampila, peria, tubul)
- Combinarea culorilor sau a altor tehnici (fuzionare, presare, suprapunere, decolorare, stropire, plierea hârtiei)

Am stabilit nivelul de cunoștințe al lotului de copii utilizând o **probă orală** (chestionar).

Chestionarul a cuprins următoarele întrebări:

- a. Care sunt materialele și instrumentele de lucru pe care le putem folosi în activitățile artistico-plastice ?
- b. Care sunt culorile primare?
- c. Ce culori se obțin prin amestecul culorilor primare, două câte două?
- d. Care sunt culorile calde?
- e. Care sunt culorile reci?
- f. Cum procedăm să deschidem o culoare ?
- g. Cum închidem o culoare?
- h. Ce lucrări se pot executa cu ajutorul liniilor și punctelor?

2. Nivelul dezvoltării creativității

Am determinat nivelul dezvoltării creativității prescolarilor mari, utilizând:

- a. **Testul** “ Completează cum dorești”, cu trei seturi de fișe

Fișa nr. 1 – *Ce poți desena dintr-un pătrat?*

Fișa nr. 2 – *Ce poți desena pornind de la un punct?*

Fișa nr. 3 – *ce poți desena dintr-un triunghi?*

b. Proba de pictură **Pata de culoare** – pete de culoare de diverse forme obținute prin presare între două coli de hârtie.

- c. **jocuri plastice** : “ Culorile”, “De-a Baba Oarba”, “Paparuda”

Rezultatele obtinute în prima etapă a cercetării

În cadrul **probei orale** pe care am aplicat-o lotului de 16 copii, numai 50% (8 copii) au enumerat instrumentele de lucru, au recunoscut culorile primare, binare, au stiut cum se obtin tonurile si nuantele, au clasificat liniile pe categorii.

75% (12 copii) au stiut care sunt materialele si instrumentele de lucru specifice activităților artistico-plastice; 62,5% (10 copii) au recunoscut culorile primare si binare, culorile calde si reci au stiut cum se obtin tonurile si nuantele fiecărei culori.

La fisa nr.1 din cadrul **testului** “ *Completează cum doresti*”, copiii au avut de continuat un desen pornind de la un pătrat. 75% (12 copii) au desenat case, iar restul de 25% (8 copii) au ilustrat un cadou sau un covor, 3 copii au desenat roboti, mingi. La fisa nr.2 “*Ce poti desena dintr-un punct?*”, 50% (8 copii) desenând: stelute, fulgi de zăpadă, fluturi, fundite. La fisa nr. 3 “ *Ce poti desena dintr-un triunghi?*” , 62,5% (12 copii) au desenat acoperisul casei, restul de 25% (4 copii) tulpina unui copii.

Investigând dezvoltarea creativității prescolarilor de vârstă mare prin testul “*Completează cum doresti*” am constat că nivelul creativității copiilor din lotul experimental poate fi reprezentat astfel:

Nr. De subiecți	Nivelul înalt	Nivelul mediu	Nivelul scăzut
16	12,5% (2 copii)	50% (8 copii)	37,5% (6 copii)

Prin **proba picturală** “ *Pata de culoare*” am urmărit să cunosc următoarele aspect:

- Cum utilizează subiecții testati instrumentele de lucru
- Cum aplică culorile pe suprafața de lucru (dacă armonizează culorile)
- Dacă pot interpreta formele obtinute si pot adăuga elemente noi, originale

Am constat :

- Sunt copii care nu respectă acuratetea lucrării (folosesc culori în exces, își murdăresc vestimentatia)
- Culorile folosite pentru a fi suprapuse sunt folosite în cantități insuficiente pentru a obtine efectul plastic dorit (nu se foloseste corect cantitativ culoarea)

- 50% (8 copii) au asociat forma obținută cu aspecte din realitatea înconjurătoare
- 31,25% (5 copii) au completat formele spontane obținute cu elemente noi, originale

În cadrul **prelucrării rezultatelor** am observat următoarele fenomene:

- Testul “ *Completează cum doresti*” m-a ajutat, în mare măsură, la depistarea creativității de care dispun cei 16 copii din lotul experimental, ținând cont de particularitățile de vârstă și individuale. În cadrul acestei probe, copiii și-au pus în evidență capacitatea lor creatoare; adăugând elemente noi la desenele initiale, au reușit să obțină desene foarte sugestive, dând dovadă de un potențial creator uimitor, deși se află la o vârstă fragedă.
- Între unele particularități psihice și creativitate există o corelație pozitivă (odată cu creșterea atenției crește și creativitatea și invers; odată cu scăderea nivelului de gândire, scade și nivelul creativității)
- Majoritatea copiilor au creat din petele de culoare: flori, fluturi, din nou manifestându-se orientarea lor în lumea reală, apropiată lor, reflectându-se spiritul creativ al copilului, favorizând premisele dezvoltării creativității.

Jocurile pe care le-au jucat copiii din lotul experimental, în prima etapă a cercetării, au fost următoarele:

1. **Jocul popular “ Culorile”** – acest joc are drept scop cunoașterea culorilor și a nuanțelor
2. **Jocul popular “ De-a Baba-oarba”** – jocul a avut drept scop să determine unele procedee de reflectare artistico-plastică a obiectelor, apelând la diferite mijloace: **culoare, formă, compoziție.**
3. **Jocul popular “ Păpărușă”** – acest joc are drept scop de a determina combinarea culorilor, varietatea și frumusețea formelor, elementelor decorative, specifice pentru ornamentare.

Etapa a II a a cercetării

Datele observatiilor făcute mi-au demonstrat eficiența folosirii activităților plastice în depistarea și educarea potențialului creativ al prescolarilor din grupa mare pregătitoare.

Astfel, în cadrul activităților alese, am observat gândirea creativă a copiilor care operează cu grafisme la modul inventiv și original.

Data	Indicatori observationali si constatări înregistrate	Concluzii/ aprecieri
10.12.2010	<p>În cadrul activităților alese, copiii din grupa mare pregătitoare au solicitat să deseneze “<i>Cadoul de la Mos Crăciun</i>”</p> <p>În desenele lor, copiii au trasat cu culori linii frânte, drepte, oblice, au unit linii și puncte redând forma dorită (casă, mașină, cutii de cadouri, figuri geometrice etc.)</p>	Prin aceste manifestări în cadrul activităților alese, copiii au dovedit inițiativă creatoare, originalitate, independență, fiecare desen păstrând o notă personală.

Am exemplificat cu desenul deoarece copilul, folosind linia, punctul, forma, culoarea, redă un obiect, un personaj, pe care le încarcă cu o anumită semnificație ideologică, exprimând cel mai profund sensibilitatea acestuia.

PRIMĂVARĂ – pictură

Esantion de control	Esantion experimental
<p>La această activitate, sarcina prescolarilor a fost să picteze un tablou de primăvară, după ce în activitățile anterioare au observat caracteristicile anotimpului primăvara, în urma ieșirilor în aer liber, în parc, propunându-le să immortalizăm peisajul admirat.</p> <p>De menținut este faptul că nu am făcut nici o pregătire specială în sala de grupă.</p>	<p>La această activitate, sarcina prescolarilor a fost aceeași: să picteze un tablou de primăvară, după ce în activitățile anterioare au observat caracteristicile anotimpului primăvara, în urma ieșirilor în aer liber, în parc, propunându-le să immortalizăm peisajul admirat.</p> <p>Pentru această activitate, sala de grupă a fost pregătită special, afișând plante cu ilustrații din povești, reprezentând aspecte semnificative pentru tema aleasă și fiind</p>

	sonorizată în surdină cu “Anotimpurile” de Vivaldi, pentru a le stimula imaginația și pentru a le asigura un cadru adecvat.
--	---

Concluzii :

Prescolarii din grupa experimentală, respectiv 90% , au dovedit

- a. Mai mult spirit de creativitate pe fondul stărilor emotionale generate de muzica linistită, plăcută auzului
- b. Mai multă imaginație, stimulată de planșele afișate în sala de grupă.

Am remarcat la copiii din grupa experimentală o multitudine de modalități prin care fiecare și-a exprimat plastic emoțiile, în funcție de fantezia, aptitudinile și temperamentul fiecăruia; au acoperit suprafața de lucru cu pete de culoare – culori calde, vii, cu linii ample și puncte variate; au manifestat interes și plăcere în realizarea temei propuse.

Prescolarii din **grupa de control** , respectiv 65%, au realizat lucrări folosind linii ascuțite, contururi colturoase, iar culorile predominante au fost reci, mohorâte, au delimitat strict contururile; copiii au manifestat puțină inspirație și creativitate în compozițiile realizate, au manifestat lipsă de interes în realizarea lucrărilor.

Datele experimentului pedagogic relevă faptul că educarea creativității la precolari este posibilă prin activitățile plastice – de pictură- dacă se folosesc cele mai eficiente metode și mijloace de învățământ, dacă se creează un mediu favorabil.

În urma verificării rezultatelor obținute, am constatat că experimentul natural are un pronunțat caracter formativ și contribuie din plin la reușita activităților plastice din grădiniță, la formarea unor reprezentări temeinice și durabile, care să constituie bazele educării creativității prescolarilor prin acest tip de activități.

Prin **convorbirile** pe care le-am avut cu prescolarii, ascultându-i cu interes sau adresându-le întrebări, am aflat care sunt dorințele, problemele și bucuriile lor, cum vorbesc, cum gândesc, dacă au memorie vizuală, dacă sunt atenți, dacă sunt atrași de artele plastice etc. Pentru a obține răspunsurile dorite am avut o atitudine de deschidere și înțelegere, am evitat o intervenție bruscă.

De exemplu, am inițiat o convorbire cu prescolarul G.M. pentru a afla în ce măsură își folosește imaginația pentru a reda anotimpul preferat prin desenele realizate. I-am adresat următoarele întrebări:

- Care este anotimpul care îți place cel mai mult ? (Primăvara)
- Ce culoare are iarba primăvara? (este mai verde)

- Ce se întâmplă cu pomii primăvara? (înmuguresc si fac flori)
- Ce culoare au florile pomilor primăvara? (sunt roz dar au si putin galben în mijloc sau sunt albe)
- Cu ce culori ti-ar plăcea să desenezi primăvara? (cu galben soarele, roz floricelele, albastru cerul fără nori, verde iarba)

Folosind această metodă în cercetarea mea, am reusit să-i cunosc mai bine pe prescolari, să-i înțeleg, să răspund cerintelor imediate ale cunoasterii acestei vârste, prin crearea unor situatii si probleme vii, prin abordarea unor teme în cadrul activităților plastice care să-i provoace pe copii să-si imagineze, dezvoltându-si astfel spiritul de creativitate.

În acest sens am procedat la **analiza si cercetarea desenelor** individuale realizate de copii în cadrul activităților alese, ca urmare a repovestirii povestii, sarcina lor fiind de a desena aspecte preferate din poveste.

Prin analiza acestor lucrări am constatat că unii copii au avut o imaginatie bogată si au fost creativi în redarea aspectelor emotionante din poveste, folosind o paletă variată de culori. Toti copiii au fost trasi de poveste, fapt ce reiese din redarea grafică a unor aspecte esentiale într-un mod personal si original.

Aceste lucrări au fost expuse pentru a putea fi văzute de către toti copiii, analizate împreună cu ei, apoi puse în portofoliile individuale pentru a putea să-mi dau seama de evolutia lor. Ca urmare a analizei acestor lucrări, apreciez că tema propusă a impulsionat imaginatia si sensibilitatea copiilor, initiativa în gândire si creatie, demonstrând rolul desenului în educarea creativității prescolarilor. Aplicând această metodă am avut în vedere faptul că produsele activității sunt oglinda personalității lui.

Tema plastică “ *Să cunoastem culorile* ” a prezentat interes sporit pentru prescolarii din baza experimentală. Antrenându-i în jocuri ca: “*Spune ce ai obtinut*”, “ *Povestea culorilor calde si reci*”, prezentând si lucrări-model în acest sens, am stimulat curiozitatea copiilor în exercitiile de combinare a culorilor, de suprapunere a petelor de culoare, de obtinere a tonurilor si nuanțelor, culorilor complementare.

În redarea temei plastice „ *Jocurile copiilor iarna* ” , în care s-a urmărit folosirea culorilor primare cu pasaje de alb, negru sau gri valoric, am constatat că 25% (4 copii) au folosit mai puțin în lucrări culorile cerute, întâmpinând greutăți în redarea figurii umane.

În cadrul temelor “*Ploaia*”, “*În cosmos*” am urmărit să deprind copiii în modul de folosire a culorilor semene, calde sau reci. Subiectele propuse au fost pregătite prin material didactic adecvat, reprezentat de plansă cu culorile calde si alta cu culorile reci,

reproduceri după opera de artă, diapozitive, lucrări ale copiilor din clasa I, în colaborare cu d-na învățătoare T. G., Școala Nr. 8 Focșani.

Subiecte precum : *Cerul înstelat*”, “ *Livada în floare*”, “ *Iarna în sat*”, “*Aspect de vară*” etc. au permis copiilor asocierea lumii reale cu lumea fantastică, ireală. Am sprijinit copiii la aceste teme prin exercitii-joc de combinare și fuzionare a culorilor, exercitii de interpretare a formelor obținute prin fuzionare și i-am deprins cu tehnici noi de lucru (tehnica mototolului de hârtie, tehnica sabloanelor, soluției decolorante etc.)

Obținerea unor forme spontane prin pată umedă, interpretarea acestora – a oferit libertate imagintei copilului, interpretarea lor prin asemănarea cu lumea reală stimulând inteligenta creatoare a copiilor. Copiii au evoluat treptat în interpretarea formelor obținute (ființe fantastice, obiecte, păsări etc.) și în stăpânirea tehnicii de lucru specifice.

Deoarece linia și punctul – ca elemente de limbaj plastic- nu au reprezentat o noutate pentru copii, această temă a fost abordată cu mult curaj, în compozitii precum: “*Crângul cu flori*”, “*Decorarea unei rame*” etc.

Realizând colaje din diverse material colorate (hârtie, textile, plante uscate etc.), copiii au fost puși în situația de a face diverse exercitii de gândire, de a recurge la *brainstorming*, pentru a îmbina aceste material pentru a obține un produs finit. Jucându-se cu aceste materiale, copilul investeste imaginația de care dispune și constată că poate da utilitate produselor muncii sale.

Dacă la începutul proiectului – program copiii aveau deprinderi sărace în folosirea tehnicilor plastice, treptat și-au îmbogățit cunoștințele, priceperile și deprinderile în acest sens, au devenit mai interesați și mai curioși pentru lucrurile noi din fiecare activitate.

Desenele copiilor nu reprezintă întotdeauna obiecte noi, nu se disting prin originalitate. Desenele lor ilustrează specificul gândirii copiilor de vârstă prescolară mare, caracterul intuitiv al acesteia, dependentă de imaginație a operațiilor gândirii.

Am considerat volumul de cunoștințe, priceperi, deprinderi, atmosfera creată, jocurile folosite foarte importante pentru stimularea actului de creație. Interventia mea a constat în a găsi modalități de a pune copiii în situația de a lucra, de a gândi, de a persevera. Am încercat să-I ajut, făcând demonstrații privind modul de înmuiere a pastelurilor de culoare și întinderea culorii, în explicarea și demonstrarea tehnicilor noi de lucru și am insistat permanent pe punerea copilului în situația de a gândi ce elemente ar mai putea adăuga lucrării sale, ce culori ar mai putea folosi (autevaluarea) etc.

Am căutat ca temele propuse să fie generoase și familiare, să creez un ambient stimulator pentru faptul știut că limbajul sunetelor are un efect stimulator asupra muncii de creație a copilului. Melodii adecvate vârstei: ”Înfloresc grădinile”, “Vine, vine

primăvara”, au susținut activitatea lor, determinând îmbinări originale de elemente și culori pastelate.

O completare a activităților de educație-plastică a fost realizată prin activitatea de tip opțional “ **Fantezie și culoare**”. Copiii au participat în cadrul activității optionale cu o curiozitate crescândă, muncind pasionați pentru finalizarea muncii lor. De altfel, la această activitate opțională au participat copii care au obținut în cadrul lecțiilor de educație artistico-plastică lucrări reușite. Le-am dat astfel posibilitatea să-și aprofundeze cunoștințele însușite, să-și valorifice cât mai bine potențialul creator.

Rezultatele muncii fiecărei activități din cadrul opționalului “**Fantezie și culoare**” am încercat să le pun în evidență prin analiza lucrărilor, sub formă de joc: “ *Pitic – critic de artă*”, prin expunerea lucrărilor reușite la expoziția din sala de grupă, prin expoziții personale ale unor copii talentați, prin folosirea unor lucrări pentru amenajarea spațiului grădiniței și prin participarea cu lucrări la diverse expoziții și concursuri locale și naționale.

Etapa a III a a cercetării

Determinarea nivelului de dezvoltare a capacităților creative

În urma aplicării proiectului – program, toți copiii au înregistrat un real progres în ceea ce privește.

- *Dezvoltarea capacităților creatoare în redarea temelor plastice specifice*
- *Obținerea efectelor plastice*
- *Realizarea unor corespondențe între elementele de limbaj plastic și formele/obiectele mediului înconjurător*
- *compunerea în mod original și personal a spațiului plastic.*

În această etapă a cercetării am aplicat aceleași probe pe care le-am folosit în prima etapă, cu scopul de a verifica progresul înregistrat de cei 16 copii din lotul experimental în planul creativității și de a constata dacă *diversele metode, mijloace și tehnici folosite în activitățile de educație artistico-plastică au stimulat și dezvoltat capacitățile creatoare ale copiilor.*

Aplicând proba orală (chestionarul) am surprins următoarele:

- la întrebarea *Care sunt materialele și instrumentele de lucru pe care le putem folosi în activitățile artistico-plastice?* Aproximativ 75% (12 copii) au enumerat toate ustensilele și mijloacele pe care le-au folosit pe tot parcursul proiectului-program ;

- la întrebările de tipul *Care sunt culorile primare?, Care sunt culorile calde?, Dar reci?, Cum închidem si deschidem o culoare?*- am obtinut o multitudine de răspunsuri corecte, apreciind că aproximativ 87,5% (14 copii) din subiectii testati si-au însusit aceste notiuni indispensabile în formarea unor priceperi si deprinderi de lucru.

Rezultatele obtinute în urma **aplicării testului** “ Completează cum doresti” cu cele trei seturi de fise (**fisa nr. 1** – *Ce poti desena dintr-un pătrat?*, **fisa nr. 2** – *Ce poti desena pornind de la un punct?*, **fisa nr. 3** – *Ce poti desena dintr-un triunghi?*)au evidenciat un salt calitativ si cantitativ privind nivelul de cunostinte si deprinderi de lucru ale copiilor.

Concluzii în urma aplicării testului :” *Completează cum doresti*”

Nivelul creativității copiilor poate fi clasificat astfel în etapa finală:

1. **nivelul înalt** – copiii au înțeles corect regulile, redând corect forma si culoarea obiectului, au păstrat acurătatea lucrării, au folosit diferite elemente de ornamentare.
2. **nivelul mediu** – copiii au înțeles regulile, au redat bine forma obiectului, dar nu au nimic specific ca să se deosebească de celelalte; au folosit diferite forme de ornamentare.
3. **nivelul scăzut** – au comis unele greseli în redarea formei obiectului, au folosit putine elemente de ornamentare.

Rezultatele probelor în procente sunt estimate în următorul tabel:

Nr. De subiecți	Nivel înalt	Nivel mediu	Nivel scăzut
16	25% (4 copii)	62,5% (10 copii)	12,5% (2 copii)

Aplicând **proba picturală** “ *Pata de culoare*” am obtinut următorul rezultat:

- 81,25% (13 copii) din subiectii testati respectă regulile de utilizare a instrumentelor de lucru
- 75% (12 copii) aplică corect culorile pe suprafata de lucru sai le armonizează
- 93,75% (15 copii) pot interpreta foamele obtinute si pot adăuga elemente noi, originale.

Nivelul de dezvoltare a creativității copiilor a fost urmărit și prin **jocurile**:

- 1. Jocul popular “ Culorile”**
- 2. Jocul popular “ De-a Baba-oarba”**
- 3. Jocul popular “ Paparuda”**

Desfășurând cu copiii aceste jocuri am sesizat următoarele :

- Toti copiii cunosc culorile, iar majoritatea nuantele
- Foarte multi copii pot combina culorile, obtinând forme variate si îmbinări ingenioase ale elementelor decorative pentru ornamentare
- 75% (12 copii) pot folosi diverse combinatii de linii si puncte în decorarea obiectului dat (costumul popular).

În concluzie:

- 1. Putem aprecia că la fiecare dimensiune menționată s-au înregistrat progrese evidente după aplicarea proiectului – program.**
- 2. Cercetarea a validat ipoteza în întregime.**
- 3. Dacă în prima etapă dezvoltarea potențialului creator al copiilor se situa la un nivel mediu și scăzut, acest aspect impunând aplicarea proiectului – program, în a treia etapă, după aplicarea proiectului – program, rezultatele obținute au arătat clar că nivelul creativității plastice a copiilor a crescut, situându-se în parametrii mediu și înalt.**